

Τοιοῦτός τις βεβαίως ἦτο καὶ ὁ κούρεὺς τοῦ βασιλέως τῆς Φρυγίας Μίδας, περὶ οὗ πρόκειται ἐνταῦθα. Τὸ ὄνομα Μίδας ἦτο κατὰ τὸν Στράβωνα πολὺ σύνηθες ἐν τῇ Φρυγίᾳ¹, ἐσήμαινε δὲ ἢ τὸν ἰσχυρὸν ἐκ τοῦ μέδειν (ἄρχειν, ἐξουσιάζειν) ἢ τὸν κατεσθιοντά, τὸν καταστρέφοντα, ὡς ἦτο τὸ ἐντομον Μίδας κατὰ Θεόφραστον (ἐν φυτ. Δ, 15, 4), ὅπερ ὁ Ἡρόδοτος ἐρμηνεύων λέγει, «Θηρίδιόν τι, διεσθίον τοὺς κοῦρους» παράγων αὐτὸ ἐκ τοῦ μέειν ἢ μείειν τὸ ἐσθίειν. Ἀλλὰ τὸ ὄνομα τοῦτο ἦτο φαίνεται κοινὸν καὶ ἐν Ἑλλάδι, διότι ἀπ' αὐτοῦ ἐκκαλοῦντο δύο πόλεις, ἡ ἐν Ἀργολίδι Μίδαια ἢ Μιδέα, ἡ πρότερον κατὰ Στέφανον τὸν Βυζάντιον Περσέως πόλις ὀνομαζομένη, κληθεῖσα δὲ οὕτως ἀπὸ τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἀλκωέως, καὶ ἡ ἐν Βοιωτίᾳ, ἡ μετὰ παῦτα Λεβιάδαια. «Αὕτη (ἡ Λεβιάδαια) τὸ μὲν εἰς ἀρχῆς, ὡκεῖτο ἐπὶ μεντεώρου, καὶ ὀνομαζέτο Μίδαια ἀπὸ τῆς Ἀσπληδόνης μητρὸς. Λεβιάδου δὲ καὶ Ἀθηνῶν εἰς αὐτὴν ἀφικόμενου κατέβησαν τε εἰς τὸ χθονιαλὸν οἱ ἄνθρωποι καὶ ἐκλήθη Λεβιάδαια ἡ πόλις ἀπ' αὐτοῦ»². Ἦν δὲ ἡ Μίδαια αὕτη νύμφη γεννήσασα ἐκ τοῦ Ποσειδῶνος τὸν Ἀσπληδόνα, ἀφ' οὗ καὶ ἡ πόλις ἐν Βοιωτίᾳ Ἀσπληδῶν. «Γενέσθαι δὲ τὸ ὄνομα ἀπὸ Ἀσπληδόνης τῇ υπόλει, τοῦτον δὲ εἶναι νύμφης τε Μιδείας καὶ Ποσειδῶνος. Ὁμολογεῖ δὲ καὶ ἔπειθ' οἰσιν ἃ ἐποίησε Χερσίας, ἀνὴρ Ὀρχομένιος».

¹ Ἐκ δὲ Ποσειδῶνος ἀγακλειτῆς τε Μιδείης

² Ἀσπληδῶν γένεθ' υἱὸς αὖ' εὐρύχορον πολίσθερον³.

Ὁ Μίδας περὶ οὗ πρόκειται ἦτο βασιλεὺς τῶν Φρυγῶν καὶ τῶν Μυγδονίων ἢ Λυδῶν καὶ κατέστη διάσημος καὶ γνωστότατος ἐν τῇ ἀρχαιότητι διὰ τὰ πλούτη καὶ τὴν μωρίαν αὐτοῦ συγχρόνως. Ὁ Μίδας ἦτο υἱὸς τοῦ Γοργίου κατὰ τὸν Ἡρόδοτον (Α', 14) καὶ τῆς Κυβέλης κατὰ τὸν Ἑγῖνον (μυθ. 191). Ἐκ τῆς νηπιακῆς ἡλικίας αὐτοῦ ἐφάνη ὅτι θὰ γείνη ποτὲ πλουσιώτατος. Ἐν ᾧ ἐκοιμήτο ἐν τῷ λίκνῳ μύρμηκες ἐλθόντες ἔθηκαν εἰς τὸ στόμα τοῦ βρέφους κόκκους σίτου, σύμβολον τῆς μελλούσης εὐτυχίας⁴.

Ἐτι διασημότερος κατέστη ὁ Μίδας ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Βάκχου. Ὅτε δὲ λαοὶ, ὁ θεὸς οὗτος περιερχόμενος τὴν γῆν μετέδιδε τὸν πολιτισμὸν διδάσκων τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἄλλα καὶ δὴ καὶ τῆς ἀμπέλου τὴν καλλιέργειαν, ἀπώλεσε κατὰ τὴν περιουσίαν αὐτοῦ διὰ τῆς Φρυγίας τὸν Σειληνὸν ἢ Σάτυρον. Ὁ Σειληνὸς ἦτο παιδαγωγὸς τοῦ Βάκχου. Ἦτο δὲ ἀνὴρ σοφώτατος καὶ συνετέλεσε τὰ μέγιστα μετὰ τοῦ Βάκχου εἰς τὴν διέδοσιν τοῦ πολιτι-

¹ «Ἐξ ὧν γὰρ ἐκομίζετο, ἡ τοῖς ἔθνεσιν ἐκαίνοις ὁμωνόμοις ἐκάλουν τοὺς οἰκίτας, ὡς Λυδῶν καὶ Σύρον, ἡ τοῖς ἐπιπολάζουσιν ἐκεῖ ὀνόμασιν προσηγόρευον ὡς Μιδωνην ἢ Μίδαν τὸν Φρύγα, Τίθειον δὲ τὸν Παλαχόνα» (Στράβ. Ζ', 304, 12).

² Πaus. Θ', 39, 1.

³ Πaus. Θ', 38, 8.

⁴ Οἰαλ. Μετ. Δ, 6, 2, Αἰλ. Ποικιλ. Ἱστορ. ΙΒ', 43 Κικερ. de divinac. Α', 35.

σμοῦ καὶ τὴν ἐξημέρωσιν τῶν ἀνθρώπων. Αὐτὸς, ἔλεγον αἱ ἀρχαῖαι παραδόσεις, ἐδίδαξε τὸν Βάκχον τὰς ἐπιστήμας καὶ συνώδευσεν αὐτὸν εἰς πίκτας τὰς ἐκστρατείας αὐτοῦ. Ὅτε λοιπὸν ὁ Βάκχος ἀπώλεσεν αὐτὸν ἐν τῇ Φρυγίᾳ, εἶχε δίκαιον νὰ λυπηθῇ σφόδρα, νὰ στενοχωρηθῇ καὶ νὰ κινήσῃ πάντα λίθον πρὸς εὖρεσιν αὐτοῦ. Ὁ Μίδας μαθὼν περὶ τῆς ἀπωλείας τοῦ Σειληνοῦ ἐφρόντισε φαίνεται νὰ εὕρῃ αὐτόν. Χωρικοὶ ἀνεχάλυψαν αὐτὸν κατὰ μὲν τινὰς κοιμώμενον καὶ ὑπὸ οἴνου, λέγει ὁ μῦθος, βεβαρημένον, κατὰ δὲ ἄλλους εὗρον αὐτὸν καθ' ὁδὸν κλονιζόμενον ὑπὸ τοῦ γήρατος καὶ τοῦ οἴνου καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸν βασιλέα. Κατὰ τινὰ δὲ ἄλλην παράδοσιν ὁ Μίδας συνέλαβε τὸν Σειληνὸν ἐν τῇ ἀπ' αὐτοῦ καλουμένῃ κρήνῃ, κεράσας αὐτὴν οἶνον. Ἦτο δὲ ἡ πηγὴ ἢ ἡ κρήνη αὕτη τοῦ Μίδου κατὰ μὲν τὸν Ξενοφῶντα ἐν τῇ Φρυγίᾳ παρὰ τὸ Θόμβριον. Ἐνταῦθα (ἐν Θυμβρίῳ) ἦν παρὰ τὴν ὁδὸν κρήνη ἢ Μίδου καλουμένη, τοῦ Φρυγῶν βασιλέως, ἐφ' ἧ λέγεται Μίδας τὸν Σάτυρον θηρεῦσαι οἶνον κεράσας αὐτήν¹. Κατὰ δὲ τὸν Παυσανίαν ἐν Ἀγκύρᾳ. Ἀγκυραν πόλιν ἐλόντες Φρυγῶν, ἦν Μίδας ὁ Γορδίου πρότερον φησεν Ἀγκυρὰ δὲ, ἦν Μίδας ἀνεῦρεν ἦν ἔτι καὶ ἐς ἡμᾶς ἐν ἱερῷ Διὸς καὶ κρήνῃ ἢ Μίδου καλουμένη τούτῃ οἶνον κεράσας Μίδαν φασὶν ἐπὶ τὴν θήραν τοῦ Σειληνοῦ².

Τοῦ Σειληνοῦ τὸ ἐξωτερικὸν οὐδὲν εἶχε τὸ ἐπαγωγόν· μικρὸς τὸ ἀνάστημα, παχὺς καὶ εὐσαρκος εἶχε κεφαλὴν φαλακράν, ῥίνα σιμὴν καὶ πρόσωπον ἐρυθρόν. Ἐδάδιζεν ἄλλοτε μὲν ἐπὶ ὄνου, ἄλλοτε δὲ στηριζόμενος ἐπὶ βακτηρίᾳς. Τοιοῦτος ἦτο τὴν μορφήν ὁ Σειληνὸς καὶ ὅμως ὁ Μίδας ἐχάρη καθ' ὑπερβολὴν ὅμα ἰδὼν αὐτόν. Ἡ σοφία καὶ ἡ δεινότης αὐτοῦ ἐκάλυπτον τὴν ἀσχημίαν του. Μήπως ὁ Σωκράτης δὲν παρίσταται ἔχων τοιαύτην μορφήν; Καὶ ὅμως ὅποια ψυχὴ κατῴκει ἐν αὐτῷ! Ὁ Μίδας ἐδεξιώθη τὸν Σειληνὸν οὐ μόνον χάριν τοῦ Βάκχου, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν σοφίαν αὐτοῦ. Ἐπὶ δέκα ἡμέρας ἐπανηγύριζε τὴν ἔλευσιν καὶ εὖρεσιν τοῦ Σειληνοῦ. Μετ' αὐτοῦ ἦλθεν ὁ Μίδας εἰς πολλὰς καὶ ποικίλας συζητήσεις, ἐξ ὧν καταφαίνεται ὅτι ὁ Σειληνὸς εἶχε γνώσεις ποικίλας. Ἐν τινι τῶν συζητήσεων λόγου γενομένου περὶ τοῦ ἀνθρώπου ὁ Σειληνὸς ἐρωτώμενος, ποῖόν ἐστι τὸ συμφερότερον αὐτῷ, ἀπεφάνετό ὅτι λυσιτελέστερον τῷ ἀνθρώπῳ ἐστὶ τὸ μὴ γεννηθῆναι ὅλως, γεννηθέντι δὲ ἀποθανεῖν τάχιστα³. Κατὰ πόσον δίκαιον εἶχεν

¹ Ξενοφ. Κυρ. Ἀναδ. Α', 2, 13.

² Παυσ. Ἀττ. κερ. 4, 5.

³ Τοῦτο μὲν ἐκείνῳ τῷ Μίδᾳ λήγουσι δῆπου μετὰ τὴν θήραν ἣν ἔλαβε τὸν Σειληνὸν διαρωπῶντι καὶ πυνθανομένῳ τί ποτὲ ἐστὶ τὸ βέλτιστον τοῖς ἀνθρώποις καὶ τί τὸ πάντων αἰρετώτατον, τὸ μὲν πρῶτον οὐδὲν ἐθέλειν εἰπεῖν, ἀλλὰ σιωπᾶν ἀρρηκτως· ἐπειδὴ δέ ποτε μόλις πᾶσαν μηχανὴν μηχανήμενος προσήγαγετο φθέγγεσθαι τι πρὸς αὐτόν, οὕτως ἀναγκαζόμενον εἰπεῖν ὁ δάμονος ἐπιστόνου καὶ τύχης χαλεπῆς ἐφήμερον σπέρμα, τί με βιάζεσθαι λέγειν ἃ ὅμην ἄρειον μὴ γινῶναι; Μετ' ἀγνοίας γάρ τῶν οἰκείων κακῶν ἀλυπότατος ὁ βίος. Ἀνθρώποις δὲ πάντων οὐκ ἔστι γενέσθαι τὸ πάντων ἄριστον οὐδὲ μεταστρεῖν τῆς τοῦ βελτίστου

ὁ Σειληνὸς ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ, ἡμεῖς δὲν ἐξετάζομεν. Ὁ Θεόπομπος κατὰ τὸν Αἰλιανόν¹ ἀποδίδωσι τῷ Σειληνῷ καὶ γνώσεις γεωγραφικάς, καθ' ἃς ἡ Αἰθιοπία, ἡ Εὐρώπη καὶ ἡ Ἀσία εἶνε νῆσος καὶ ὅτι ἐκτὸς αὐτῶν ὑπάρχει καὶ ἄλλη πολὺ μεγάλη ἥπειρος. Ὁ δὲ Οὐβργίλιος ἀποδίδωσι τῷ Σειληνῷ καὶ γνώσεις κοσμολογικάς καὶ ἐμβάλλει εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ τὰς θεωρίας τοῦ Ἐπικούρου.

Ὁ Μίδας ἀφ' οὗ ἐκράτησε παρ' ἑαυτῷ ἐπὶ δέκα ἡμέρας τὸν Σειληνὸν ἀπέπεμψεν αὐτὸν ἀσφαλῶς εἰς τὸν Βάκχον, ὅστις τοσοῦτον ὑπερεχάρη, ἐπὶ τῇ ἀνευρέσει τοῦ Σειληνοῦ καὶ τοσοῦτον ὑπεχραώθη εἰς τὸν Μίδαν, ὥστε ἀμέσως ἠθέλησε ν' ἀποδώσῃ αὐτῷ τὴν χάριν. Ἐπρότεινε λοιπὸν τῷ Μίδᾳ νὰ αἰτήτῃ ὅ,τι ἂν θέλῃ. Οἱ θεοὶ τότε καὶ οἱ βασιλεῖς ἦσαν παντοδύναμοι· οἱ θεοὶ ἐδύναντο νὰ χαρίζωνται καὶ τὴν ἀθανασίαν τοῖς θνητοῖς καὶ ἡμίθεοις αὐτοὺς νὰ καθιστῶσι· οἱ δὲ βασιλεῖς πολλάκις καὶ τὸ ἡμισυ τῆς ἑαυτῶν βασιλείας ὑπισχνοῦντο νὰ δίδωσιν. Ὁ Μίδας δὲν ἐσυλλογίσθη νὰ αἰτήσῃ τρία τινα, ὥς οἱ μωροὶ ἐκαῖνοι σύζυγοι· οἱ παρὰ τὴν ἐστίαν καθήμενοι καὶ φιλονεικοῦντες τί νὰ αἰτήσῃσι διὰ τῶν τριῶν ἐκαῖνων δωρημάτων τῆς Μοίρας· δὲν ἀνέθηκεν εἰς τὸν θεὸν νὰ δώσῃ εἰς αὐτὸν ὅ,τι κρίνῃ ἄξιον, οὐδ' ἐγνώριζε τοῦ Σωκράτους καὶ τῶν ποιητῶν τὰ παρρηγήματα. Ὁ Σωκράτης δὴλον ὅτι εὐχετο πρὸς τοὺς θεοὺς ἀπλῶς τὰγαθὰ δίδόναι, ὥς τοὺς θεοὺς κάλλιστα εἰδότες, ὅποια νὰγαθὰ ἐστὶ· τοὺς δὲ εὐχομένους χρυσοῖον ἢ ἀργύριον ἢ τυρακνίδα ἢ ἄλλο τι πτωχῶν τοιούτων, οὐδὲν διάφορον ἐνόμιζεν εὐχεσθαι, ἢ εἰ κυδαῖον ἢ μάχην ἢ ἄλλο τι εὐχοῖντο τῶν φανερώς ἀδύλων ὅπως ἀποδότησοιτο². Οἱ δὲ ποιηταὶ παρεκλεύοντο εὐχεσθαι ὥδε·

Ζεῦ βασιλεῦ, τὰ μὲν ἐσθλὰ καὶ εὐχομένοισι καὶ ἀνεύκτοις

Ἄρμυι δίδου, τὰ δὲ δεινὰ καὶ εὐχομένοισι ἀπαλέξειν.

Ὁ Μίδας κατεχόμενος, σκίνεται, ὑπὸ τοῦ πάθους τῆς φιλαργυρίας οὐδὲν ἄλλο διανοήθη νὰ αἰτήσῃ παρὰ τοῦ θεοῦ ἢ πλοῦτον. Ἐζήτησε λοιπὸν τὴν χάριν νὰ μεταβάλληται εἰς χρυσόν ὅ,τι ἂν λαμβάνῃ καὶ ἀπτηται. Ὅποια μωρὰ αἰτήσεις! Ὁ Βάκχος ἐνόησεν ὡς θεὸς ὅτι ἡ αἰτήσις αὕτη θὰ ἔφερε τὴν δυστυχίαν τῷ Μίδᾳ· ἀλλὰ δὲν ἐδύνατο ν' ἀρνηθῇ τὴν χάριν ἀφοῦ ὑπέσχετο. Ἐπρεπε νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ὑπόσχεσιν ἵνα μὴ φανῇ, ἢ ἀδύνατος ὡς θεὸς ἢ ἀναιρῶν τὴν ὑπόσχεσιν. Ἐνέδωκε λοιπὸν καὶ ὅκων. Ὁ Μίδας πλήρης χαρᾶς μακαρίζει ἑαυτὸν καὶ οἶνει δυσπιστῶν ἀμέσως λαμβάνει ὅ,τι παρουσιάσθη

φύσει (ἄριστον ἄρα πᾶσι καὶ πάσαις τὸ μὴ γενέσθαι)· τὸ μὲν τοι μετὰ τοῦτο καὶ τὸ πρῶτον τῶν ἀνθρώπων ἀνυστῶν τὸ γενομένους ἀποθανεῖν ὡς τάχιστα. Δῆλον οὖν ὡς οὐσης κρείττονος τῆς ἐν τῷ τεθνάναι διαγωγῆς ἢ τῆς ἐν τῷ ζῆν, οὕτως ἀπεφήνατο. (Πλούταρχ. πρὸς Ἀπολλώνιον παραμυθητικῶς κεφ. 27).

¹ Αἰλ. ποικιλ. ἑστωρ. Γ', 18.

² Ξενοφ. Ἀπομνημ. Α, 3, 2. Τοιοῦτόν τι φαίνεται συμβουλεύειν ὁ Σωκράτης ἢ μᾶλλον ὁ Πλάτων ἐν Ἀλκιβ. Β' σ. 142 καὶ ἐξῆς.

αὐτῷ. Κόπτεται κλάδον δένδρου καὶ ἀμέσως μεταβάλλεται εἰς χρυσόν· λαμβάνει μικρὸν χάλικα καὶ ὁ χάλις γίνεται χρυσοῦς· παίρνει χῶμα καὶ τὸ χῶμα εἶναι ὄγκος χρυσοῦ. Οἱ στάχυς τῶν ἀγρῶν, τὰ μῆλα τῶν δένδρων, αἱ θύραι καὶ οἱ τοῖχοι τῶν ἀνακτόρων, τὰ πάντα μεταβάλλονται εἰς χρυσόν. Ὅποιον χρᾶς! Ὅποιον ἡδύτης καὶ εὐφροσύνη ἡ μεταβολὴ τῶν πάντων εἰς χρυσόν! Ἐκτοτε διεδόθη ἀνὰ πᾶσαν τὴν γῆν ἡ φήμη περὶ τοῦ μεγάλου πλούτου, ὃν εἶχεν ὁ Μίδας καὶ ὁ πλοῦτος αὐτοῦ κατέστη παροιμιώδης. Ὁ Μίδα πλοῦτος ἐλέγετο, καὶ αὐτὸν Μίδα πλοῦτον εἶπεν καὶ «Μίδου χρήματα».

Δὲν ἐπιχειροῦμεν ἐνταῦθα νὰ ἐξηγησώμεν ἀλληγορικῶς τὴν μεταβολὴν εἰς χρυσόν· πικρὸς αὐτὸς ἦπτετο ὁ Μίδας, ὅτι δόθεν αὐτὸς ἐκ μεγάλης οἰκονομίας ἐγένετο πλουσιώτατος καὶ διὰ τοῦτο ἐμυθολογήθη ὅτι μετεβάλλεν εἰς χρυσόν τὰ πάντα· οὐδὲ ὅτι πρῶτος ἀνεκάλυψε χρυσόν ἐν τῷ Πακτωλῷ, οὐδὲ καθὼς λέγει ὁ Στράβων ὅτι ὁ Μίδας εἶχε μεταλλεῖα χρυσοῦ ἐν τῷ ὄρει Βερμίου. Ταῦτα ἀφίεμεν τοῖς περὶ τὰ τοιαῦτα ἀσχολουμένοις καὶ διατρίβουσιν. Ὁ Μίδας ἐμελλεν ἐντὸς ὀλίγου νὰ δοκιμάσῃ τὰ δαινὰ ἀποτελέσματα τῆς μωρίας αἰτήσεώς του. Ἐπειδὴ τὰ πάντα μετεβάλλοντο εἰς χρυσόν, εἰς χρυσόν μετεβάλλετο καὶ ὁ ἄρτος καὶ τὸ ὕδωρ καὶ ὁ οἶνος καὶ τὰ φαγητά. Δὲν ἐτόλμα λοιπὸν αὐτὸς νὰ φάγῃ αὐτὸς νὰ πῖνῃ, ἀλλ' οὐδὲ νὰ ψάψῃ πλέον τι. Δὲν ἠθέλησεν ἄρᾳ γε ὁ μῦθος νὰ διδάξῃ ἡμᾶς διὰ τοῦτου, ὅτι καὶ οἱ φιλάργυροι τὰ αὐτὰ πάσχουσι; Καὶ οἱ φιλάργυροι διψῶσι χρυσόν καὶ ἄργυρον καὶ ὅπως δὲν τολμᾷ νὰ ψάψωσιν αὐτόν· καὶ οἱ φιλάργυροι βασανίζονται καὶ ταλαιπωροῦσιν ἑαυτῶν καὶ ζῶσι βίον πονηρὸν καὶ ἀθλιον, ἕως οὗ ἀποθάνωσι διψῶντες καὶ πεινῶντες μὲν χρήματα, ἀχρηστὰ δὲ καθίστάντες αὐτά!

Ὁ Μίδας δὲν ἐδύνατο βεβαίως ἐπὶ πολὺ νὰ ζήσῃ· ὁ θάνατός του ἦτο ἀφρευκτός. Κατέφυγε πάλιν εἰς τὸν εὐγνώμονα θεὸν Βάκχον· ὠψάσας τὰς χεῖρας πρὸς αὐτόν ἐκέλευεν· «Συγχώρησον, ὦ θεέ τῆν μωρίαν μου· τὰ νῦν ἀναγνωρίζω ὅτι ἤμαρτον αἰτήσας τοιοῦτον αἶτημα· εὐσπλαγχνίσθητι δυστυχοῦντά, ὅστις σὲ ἐκετεύει καὶ ἀφαίρεσον τὰ λαμπρὰ μὲν, ἀλλ' ὀλέθρια ὕδαρ». Ὁ Βάκχος δὲν ἦτο ἀκαμπτος, ἦτο ὁ φιλάνθρωπότατος τῶν θεῶν· ἔπειτα δὲν ἐδύνατο νὰ λητμονήσῃ τόσον εὐκόλως καὶ τυχέως τὴν εὐεργεσίαν τοῦ Μίδα. Ἀπερῆσας λοιπὸν ν' ἀπκλλάξῃ αὐτόν τοῦ τρομεροῦ δυστυχήματος. Ἡ θεραπεία, ἣν ἐπρότεινε τῷ Μίδᾳ, ἦτο λίαν εὐκόλος· ἀπελθε εἶπεν αὐτῷ εἰς τὸν πλησίον τῶν Σάρδεων ποταμὸν, εἰς τὸν Πακτωλόν· βάδιζε ἕως ὅτου φθάσῃς εἰς τοῦ ποταμοῦ τὰς πηγάς· λούσθητι ἐν τῷ ποταμῷ καὶ ἀμέσως θὰ θεραπευθῇς.

Ἄν τοῦ Πακτωλοῦ τὰ ὕδατα ἦσαν ἱαματικά δὲν ἀναφέρει ἡ παράδοσις. Γνωρίζομεν ὅμως ὅτι πολλῶν ποταμῶν καὶ ἰδίως τῶν πηγῶν τὰ ὕδατα ἦσαν καὶ εἶναι ἱαματικά. Ἄν τοιαῦτα ἦσαν καὶ τοῦ Πακτωλοῦ φύσει ἢ κατέ-

στησε τότε αὐτὰ τοιαῦτα ὁ Βάκχος χάριν τοῦ Μίδα ἄγνοομεν. Ὅπως καὶ ἂν ἔχη, ὁ Μίδας ὑπήκουσεν εἰς τὴν παραγγελίαν τοῦ θεοῦ, ἐπορεύθη εἰς τὸν ποταμὸν, ἐλούσθη καὶ λουσθεὶς ἀφῆκεν ἐν τῷ ποταμῷ τὸν χρυσόν, ὡς ἄλλοτε Ναιμάν ὁ Σύρος ἀφῆκεν ἐν τῷ Ἰορδάνῃ τὴν λέπραν¹. Ἐκτοτε ὁ ποταμὸς ἔφερεν ἐν τοῖς ὕδασιν αὐτοῦ ὑγῆματα χρυσοῦ. «Ραὶ δ' ὁ Πακτωλὸς ἀπὸ τοῦ Ὑπλώλου, καταφέρων τὸ παλαιὸν ψῆγμα χρυσοῦ πολὺ, ἀφ' οὗ τὸν Κροίσου λεγόμενον πλοῦτον καὶ τῶν προγόνων αὐτοῦ διονομασθῆναι φασί· νῦν δὲ ἐκλέλοιπε τὸ ψῆγμα, ὡς εἴρηται»².

Ὁ Μίδας ἀπαλλαγείς ἐκ τοῦ δεινοῦ, εἰς δὲ περιέπεσεν ἰδίαις αὐτοῦ ἀτασθαλίαις ἔζη τανῦν εὐτυχῆς καὶ εὐδαίμων, διὰ τοῦ πλούτου αὐτοῦ δυνάμενος ἢ ἀπολαύειν οὐτινος ἤθελεν. Ἐζη δὲ ὡς τὰ πολλὰ ἐν ταῖς ἐξοχαῖς καὶ ἐν τοῖς ὕδασιν ἀκούων τὸν Πᾶνα, τὸν αὐλὸν παίζοντα καὶ εὐφραίνόμενος ἐκ τῆς μουσικῆς τοῦ Θεοῦ. Ἀλλ' ἂν ἦτο εὐδαίμων διὰ ταῦτα, οὔτε ἡ ματὰ τοῦ Σειληνοῦ ἀναστροφή του οὔτε τὰ διδάγματα ἐκείνου κατέστησαν δυστυχῶς τὸν Μίδα συνετὸν καὶ εὐφρονοῦντα. Ὁ Μίδας ἐπεπλέχθη εἰς τὴν ἔριν δύο θεῶν καὶ κατέστη δικαστὴς αὐτῶν. Τὸ δικάζειν καὶ κρίνειν εἶνε εὐκόλον, ἀλλ' ὁ δικάζων ἐξ ἀνάγκης γίγνεται ἐχθρὸς τῷ ἑτέρῳ τῶν δικαζομένων. Ὁ Μίδας δυστυχῶς δὲν εἶχε τὸν κοινὸν νοῦν καὶ δὲν κατώρθωσε ἢ ἀποφύγῃ τὴν κρίσιν, ἐν ᾧ πάντως θὰ ἐγνώριζεν ὅτι οἱ θεοὶ τότε εἶχον πᾶθη. Οἱ θεοὶ δὲν ἦσαν ἄλλα τι ἢ ἀποθεωθέντες ἄνθρωποι. Ἐπομένως καὶ αὐτὸς ὁ τῆς Μουσικῆς καὶ ποιήσεως ἀρχηγέτης, δὲν ἦτο ἄνευ παθῶν. Οἱ ἐρίζοντες θεοὶ ἦσαν ὁ Ἀπόλλων καὶ ὁ Πᾶν. Ὁ Πᾶν, ὁ χονδροειδὴς καὶ ἀγροῖκος ἐκεῖνος θεὸς, ὁ πόδας ἔχων τράχου καὶ κέρατα ἐν τῇ κεφαλῇ, δὲν ἐγνώριζε τὸ Γ'νῶθι σαυτόν. Ἐνόμιζεν ὅτι ἦτο ἀνώτερος τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν τῷ μουσικῇ. Προσκάλεσε λοιπὸν τὸν Ἀπόλλωνα εἰς διαγωνισμόν. Ὁ ἀγὼν ἐγένετο ἐνώπιον τῆς Α. Μ. τοῦ Μίδα. Ὁ μῦθος δὲν λέγει εἰς ἡμᾶς, ὅτι ὁ Μίδας ἦτο φίλος τῆς μουσικῆς, καὶ ἂν εἶχεν ἔρωτα πρὸς τὰς ὠραίας τέχνας. Ἀφοῦ ὁμως ἐξελέχθη δικαστὴς, οὐδὲν τὸ παράδοξον ὅτι ἦτο ἐραστὴς τῆς μουσικῆς. Οἱ δύο θεοὶ ἐπαιξάν, ὁ μὲν τὸν αὐλόν, ὁ δὲ Ἀπόλλων τὴν λύραν. Ὁ Μίδας ἀντὶ τοῦ θελχθῆ καὶ κινήθῃ ὑπὸ τῆς λύρας τοῦ Ἀπόλλωνος, εὐηρεστήθη εἰς τὸν αὐλὸν τοῦ Πανὸς καὶ ἔκρινεν ἀνώτερον τὸν Πᾶνα.

Ὁ Ἀπόλλων δὲν ἦτο, ὡς θεός, ἄνευ χολῆς. Ὁ Ἀπόλλων ἐζηλοτύπησεν, ἠρεθίσθη, ἐχολώθη. Ἀπερξάμενος λοιπὸν καὶ τιμωρήσῃ τὸν ἀναίσθητον εἰς τὴν λύραν τοῦ Μίδα, ὡς ἄλλοτε ἐτιμώρησε τὸν Μαρσύαν, ὃν ἐξέδηρε ζῶντα, διότι ἠθέλησε καὶ διαγωνισθῆ πρὸς αὐτὸν περὶ μουσικῆς. Ἀλλὰ τότε τὴν δίκην ἔκριναν αἱ Μοῦσαι, αἵτινες καὶ ἀπεφάναντο ὑπὲρ τοῦ Ἀπόλλωνος. Ἐκ τῶν ποιητῶν μανθάνομεν ὅτι ὁ θεὸς οὗτος, ὅτε ὠργίζετο, καὶ τοὶ ἀρχηγέται τῶν Μου-

¹ Βασιλ. Δ' Ε, καὶ ἐξ.

² Στρεβ. Η', σελ. 626.

σῶν, κατεδίβαζε τὴν ἑαυτοῦ φαρέτρην καὶ διὰ τῶν βελῶν ἐφόνευε τοὺς περιφρονοῦντας ἢ μὴ τιμῶντας τὴν θεότητά του. Οὕτω, διότι οἱ Ἕλληνες ἠτίμασαν καὶ δὲν ἐσεβάσθησαν τὸν ἱερέα αὐτοῦ Χρύσην, χολωθείς κατέβη ἐκ τοῦ Ὀλύμπου καὶ καθίσας ἀπέναντι τῶν πλοίων ἐτάνυσε τὸ τόξον καὶ ἐξέπεμπε τὰ βέλη φονεύων ἀνθρώπους καὶ κτήνη.

Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος, τοῦ δ' ἔκλυσ Φοῖβος Ἀπόλλων,
βῆ δὲ κατ' Ὀλύμποιο καρήνων χυόμενος κῆρ,
τόξ' ὤμοισιν ἔχων ἀμφιφερέα τε φαρέτρην.
Ἐκλαγξαν δ' ἄρ' εἰστοὶ ἐπ' ὤμων χυόμενοι,
αὐτοῦ κινηθέντος· ὁ δ' ἦϊε νυκτὶ εἰκώς.
Ἔζετ' ἔπειτ' ἀπένευθε νεῶν μετὰ δ' ἰὸν ἔηκεν·
δεινὴ δὲ κλαγγὴ γένετ' ἀργυρέοιο βίοιο.
Οὐρῆας μὲν πρῶτον ἐπώχετο καὶ κύνας ἀργούς,
αὐτὰρ ἔπειτ' αὐτοῖσι βέλος ἐχευκὲς ἐφείς
βάλλ' αἰεὶ δὲ πυραὶ νεκύων καίοντο θαρμιαί¹.

Διότι ἡ Νιόβη ἐπαίρετο ἐπὶ πολυτεκνία καὶ περιεφρόνει τὴν μητέρα αὐτοῦ Λητώ, ἐφόνευσε ὁ Ἀπόλλων μετὰ τῆς ἀδελφῆς τοῦ Ἀρτέμιδος καὶ τὰ δώδεκα τῆς Νιόβης τέκνα.

Ἐξ μὲν θυγατέρας, ἔξ δ' υἱέας ἠβώνοντας,
τοὺς μὲν Ἀπόλλων πέφνεν ἐπ' ἀργυρέοιο βίοιο
χυόμενος Νιόβη, τὰς δ' Ἀρτεμις ἰοχέαιρα,
οὐνεκ' ἄρα Λητοῖ ἰσάσκετο καλλιπαρῆρ².

Τὴν Νιόβην μὴ δυναμένην νὰ ἐπιζήσῃ οἱ θεοὶ ἐλεήσαντες μετέβαλον εἰς πέτρην ἐν τῷ ὄρει Σιπύλῳ, τῷ χωρίζοντι τὴν Λυδίαν ἀπὸ τῆς Μαγνησίας.

Νῦν δέ που ἐν πέτρῃσιν, ἐν οὖρεσιν οἰοπόλοισιν,
ἐν Σιπύλῳ

.

ἔνθα λίθος περ ἐοῦσα θεῶν ἐκ κήδεα πύσσει³.

Τὰ βέλη τοῦ Ἀπόλλωνος κατέστησαν διασημότερα. Δι' αὐτῶν οὐ μόνον ἐφόνευεν ἐπιβλαστὴ θηρία, ὡς τὸν Πύθιον δράκοντα, καὶ ληστάς, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἐκδίκησιν ταῦτα μετεχειρίζετο καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν Δία ἐτόλμησέ ποτε ν' ἀντεπεξέλθῃ· διότι ὅτε ὁ Ζεὺς ἐκεραύνωσε τὸν Ἀσκληπιόν, ὁ Ἀπόλλων ἐκδικούμενος ἐφόνευσε τοὺς Κύκλωπας τοὺς κατασκευάσαντας τὸν κεραυνὸν τοῦ Διός. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἐξωρίσθη ἐκ τοῦ οὐρανοῦ.

Ὁ Μίδας ἠγνόει φαίνεσθαι τὸν Ἀπόλλωνα καὶ δὲν ἐγνώριζεν ὅτι αὐτὸς ἦτο θεὸς ἐκδικήσεων. Ὁ Ἀπόλλων δὲν μετεχειρίσθη, ὡς ἄλλοτε μετεχειρί-

¹ Ἰλιάδ. Α', 43—52.

² Ἰλιάδ. Ω, 602 καὶ ἐξ.

³ Αἰτιόθ. 614 καὶ ἐξ.

εθῆ τὸν Μαρσύαν. Εἶπομεν ὅτι ὁ Μαρσύας, ὅστις ἐλέγετο ἐφευρέτης τοῦ αὐλοῦ, πολυμήσας καὶ ἐρίστη πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα περὶ μουσικῆς ἐνίκηθη· νικηθεὶς δὲ ἐξεδάρη καὶ τὸ δέριμα αὐτοῦ ἐκρέμασεν ὁ Ἀπόλλων ἐν τινὶ ἄντρῳ, ὅθεν ἐπήγαγε ποταμός, ὅστις ἀπὸ τοῦ Μαρσύου ἔλαβε τὸ ὄνομα Μαρσύας. Ἦτο δὲ ὁ Μαρσύας ποταμός ἐν Κελαιναῖς τῆς Φρυγίας· «Ἐνταῦθα λέγεται Ἀπόλλων κεκδεῖραι Μαρσύαν νικήσας ἐρίζοντα οἱ περὶ σοφίας καὶ τὸ δέριμα κρεμάσαι ἐν τῷ ἄντρῳ ὅθεν αἰ πηγαί· διὰ δὲ τούτου ὁ ποταμός καλεῖται Μαρσύας»¹.

Ὁ ποταμός ὅμως, λέγει ἄλλη παράδοσις, ἐσχηματίσθη ἐκ τοῦ αἵματος τοῦ Μαρσύου καὶ τὰ ὕδατα αὐτοῦ ἦσαν κοκκινωπά. Κατ' ἄλλον δὲ μῦθον τὰ δάκρυα τῶν Νυμφῶν καὶ τῶν Σατύρων ἀπετέλεσαν τὸν ποταμόν. Ὅπως καὶ ἂν ἔχη, ὁ θάνατος τοῦ Μαρσύου κατέστη παροιμιώδης, διὸ καὶ ἐλέγετο *Μαρσύου μόρος*.

Ὁ Ἀπόλλων δὲν ἐξέδειρε τὸν Μίδαν, οὐχὶ διότι ἦτο βασιλεὺς, ἐπειδὴ ὡς εἶδομεν, καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν Δία ἀντεστρατεύθη· ἐτιμώρησεν ὅμως αὐτὸν διὰ τιμωρίας πολὺ βαρυτέρας καὶ μᾶλλον ἐπονειδίστου. Ὁ Ἀπόλλων ἰδὼν ὅτι ὁ Μίδας οὐδεμίαν εἶχε τῆς Μουσικῆς γνῶσιν, ὅτι εὐηρεστεῖτο εἰς τὰ Ἀσιανὰ ἔσχατα, ἐτιμώρησεν αὐτὸν ἀξίως τῆς εὐμουσίᾳς του. Καὶ κατὰ τινὰς μὲν μετέβαλεν αὐτὸν εἰς ὄνον, κατ' ἄλλους δὲ ἔδωκεν αὐτῷ ὄνου ὦτα. Καὶ ἰδοὺ ὁ Μίδας ἔχων ὦτα ὄνου.

Δὲν ἐπεχειροῦμεν ἐνταῦθα καὶ εὐρίωμεν ποία εἶνε ἡ ἀλληγορικὴ τοῦ μύθου τούτου ἔννοια· δὲν ἐξετάζομεν οὔτε ἂν διὰ τῶν ὦτων τοῦ ὄνου ὁ μῦθος ὑποκρύπτει ἀλληγορικῶς, ὅτι ὁ Μίδας εἶχε καθ' ὅλον τὸ κράτος αὐτοῦ κατασκόπους, δι' ὧν ἐμάνθανε τὰ συμβαίνοντα, οὔτε ἂν εἶχε τὴν ἐξόχτητα τῶν ὦτων ὡς ὁ ὄνος ἢ ὅτι κατέφκει συνήθως ἐπὶ τόπῳ ὀνομαζομένου Ὡτα Ὀίου, οὐδὲ ὅτι διὰ τῆς σχέσεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Σειληνὸν ἢ Σάτυρον ἐπιστεύθη ὅτι ὁ Μίδας εἶχε τὰ ὦτα ὄνου. Τὸ ζήτημα εἶνε καὶ μάθωμεν, πόθεν ἐγνώσθη ὅτι ὁ Μίδας εἶχε τοιαῦτα ὦτα.

Ὁ Μίδας ἐφρόντισεν ἀμέσως καὶ καλύψῃ τὸ αἶσχος αὐτοῦ· κατασκεύασε λοιπὸν τιάραν κατ' ἄλληλον καὶ κρύπτῃ τὰ ὦτα καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο καὶ γνωρίξῃ τοῦτο· ἀλλὰ καὶ ἂν ἐγνώριζεν ἐτόλμα καὶ τὸ δημοσιεύειν; Πῶς λοιπὸν ἐγνώσθη τὸ συμβεβηκὸς τοῦ Μίδα; Τὸ συμβεβηκὸς ἐγνώσθη διὰ τοῦ κουρέως αὐτοῦ. Οἱ κουρεῖς, ὡς εἶδομεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, ἦσαν λάλοι καὶ φλύαροι καὶ οὐδὲν ἐδύναντο καὶ φυλάττωσι μυστικόν. Ὁ τὸν Μίδαν κείρων δὲν διέφερε βεβαίως τῶν συναδέλφων αὐτοῦ κουρέων. Ὅτε ὁ κείρων τὸν Μίδαν εἶδεν αὐτὸν ἔχοντα ὄνου ὦτα, βεβαίως ἐξεπλόγη· ἀλλ' ἐτόλμα καὶ καὶ τὸ δημοσιεύειν; Οἱ τῶν βασιλέων δὲν δυσκολεύονται ν' ἀφαιρῶσι τῶν ἄλλων τὴν ζωὴν. Διονύσιος ὁ τῶν Συρακουσῶν τύραννος ἀκούσας ὅτι ὁ κουρεὺς αὐτοῦ ἐκαυχᾶτο ὅτι ἐκ τοῦ ξυραφίου αὐτοῦ ἐξάρταται ἡ ζωὴ του, διέταξε καὶ ἀνεσκολόπισαν αὐτόν. «Ἐν κουρείῳ τινὶ, λέγει ὁ Πλούταρχος, λόγων γιγνομένων περὶ τῆς Διονυσίου τυραννίδος ὡς ἀδαμαντίνη καὶ ἄρρηκτός ἐστιν, γελάσας ὁ κουρεὺς, ταῦτα

¹ Ξενοφ. Κύρ. Ἀναβ. Α, 2, 8.

νόμας, ἔφη, παρὶ Διονυσίου λέγειν, οὐ ἐγὼ παρ' ἡμέρας ὀλίγας ἐπὶ τοῦ τρα-
χηήλου τὸ ξυρὸν ἔχω; ταῦτ' ἀκούσας ὁ Διονύσιος ἀνεσταύρωσεν αὐτόν».

Ὁ κουρεὺς τοῦ Μίδα ἐγνώριζε μὲν ὅτι ὁ κύριος αὐτοῦ θὰ ἐπιμώρει αὐτὸν
σκληρῶς καὶ δὲν ἐτόλμα νὰ δημοσιεύσῃ ὅτι αὐτὸς ἔχει ὦτα ὄνου, δὲν ἐδύ-
νατο ὁμῶς καὶ νὰ κρατήσῃ αὐτὸ μυστικόν. Τί λοιπὸν ἔπραπε νὰ πράξῃ; Ὁ
μὲν φόβος ἐμπόδιζεν αὐτόν, ἡ δὲ ἐμφυτος αὐτῷ τάσις πρὸς τὸ ἐκμυστηρεύ-
ειν ὅ,τι ἐγνώριζεν ἠνάγκαζεν αὐτόν καὶ ἐπέβλεπε νὰ δημοσιεύσῃ τὸ γεγονός.
Τί λοιπὸν μηχανάται; Ἐπενόησε τὸ ἐξῆς· ἐξελθὼν ἔξω εἰς τοὺς ἀγρούς
ᾧρυξε λάκκον καὶ ἐν τῷ λάκκῳ ἐφώναζεν· ὁ Μίδας ἔχει ὦτα ὄνου, ὁ Μί-
δας ἔχει ὦτα ὄνου. Οὕτω δὲ θεραπεύσας ἑαυτὸν ἀπεχώρισε χαίρων καὶ εὖ-
φραινόμενος ὅτι ἀπηλλύγκη ἀπὸ βάρους, ὅπερ ἐπέβλεπεν αὐτόν. Ἡμεῖς λέγομεν
ὅτι καὶ ὁ τοῖχος ἔχει αὐτιά, ὁ δὲ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐκήρυξεν ὅτι οὐδὲν κρυ-
πτὸν ὃ οὐ μὴ φανερὸν γένηται. Ἐκὶ ἡ γῆ εἴτε διότι καὶ αὕτη τότε ἦτο
θεὰ καὶ ὡς γυνή, δὲν ἐδύνατο νὰ βραχάξῃ τὸ μυστικόν, εἴτε δι' ἄλλην αἰ-
τίαν, δὲν ἐδυνήθη νὰ κρατήσῃ τὸ μυστικόν, ὅπερ ἐνσπιστεύθη αὐτῇ ὁ κου-
ρεὺς. Ἐξήγαγε λοιπὸν ἐκ τοῦ λάκκου ἐκείνου καλάμους, λέγει ἡ παράδοσις,
καὶ οἱ δόνκες ἀπέδιδον εἰς τὸν ἀέρα τὴν φωνήν· ὁ Μίδας ἔχει ὦτα ὄνου,
ὁ Μίδας ἔχει ὦτα ὄνου. Ἐκτοτε ἐγνώσθη ὅτι ὁ Μίδας ἔσχεν ὦτα ὄνου. Δὲν
λέγει ὁμῶς ἡμῖν ἡ παράδοσις τί ἐγένετο ὁ κουρεὺς καὶ τί κατ' αὐτοῦ διέτα-
ξεν ὁ μεγαλειότατος Μίδας, ἂν τὸ ἔμαθεν.

Ὁ Μίδας ἀπέθανε μετὰ ταῦτα θάνατον ἐκούσιον πλὴν αἷμα ταύρου φο-
βούμενος μὴ ὑποπέσῃ εἰς τὰς χεῖρας τῶν εἰσβαλόντων εἰς τὴν χώραν τοῦ
Κιμμερίων¹. Τὸν Μίδαν τοῦτον ἐμιμήθησαν μετὰ ταῦτα ὁ Θεμιστοκλῆς
καὶ ὁ Ἀντίοχος².

Ὁ κουρεὺς τοῦ Μίδα ἀνέμνησεν ἡμῶς ἕτερον κουρέα, τὸν κουρέα τοῦ μεγάλου
Ἀλεξάνδρου. Ὁ περὶ τοῦ κουρέως τούτου μῦθος εἶνε Ἀραβικὸς καὶ ἔχει ὡς ἐξῆς.

Κατὰ τοὺς Ἀραβίους ὁ μέγας Ἀλέξανδρος ἐπισταύστο ἔχων δύο κέρατα
ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του καὶ διὰ τοῦτο οἱ Ἀραβες ὀνομάζουσιν αὐτὸν Σκέντερ-
Ζουλκαρέν τοῦτέστι Ἀλέξανδρον τὸν Δίκερον. Ἀλλὰ πόθεν ἔμαθον αἱ Ἀρα-
βες ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἦτο δίκερος; Ἐκ τοῦ κουρέως. Ἐν μὲν τῇ Ἑλλάδι
δὲν ἐγνώριζον ὅτι ὁ μέγας Ἀλέξανδρος εἶχε κέρατα, διότι ἐκάλυπτεν αὐτὰ
τεχνηέντως διὰ τῆς βαθυπλοκάμου κόμης του, ὁ δὲ κουρεὺς δὲν ἐτόλμα νὰ
δημοσιεύσῃ τι. Ἀλλ' ὅτε ὁ μέγας Ἀλέξανδρος ἦτο ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ὁ κου-
ρεὺς εἶχεν ἤδη ἀποθάνει.

Ἔσχε λοιπὸν ἀνάγκην νὰ καλέσῃ ἄλλον κουρέα νὰ κείρῃ τὴν κόμην, ἥτις
εἶχεν ἤδη ὑπεραυξήσει.

Ὁ Ἀλέξανδρος εἶπε πρὸς τὸν ἐλθόντα κουρέα· «σὲ ἐκάλεισα νὰ μὲ κεί-
ρῃς, ἀλλὰ πρόσσεχε μὴ εἴπῃς μηδενὶ ὅτι ἔχω δύο κέρατα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου,

¹ Πλούταρχ. Τετ. Φλαμιν. 20, 6.

² Πλούταρχ. αὐτόθι.

διότι ἀμέσως διχτάττω καὶ σὲ φονεύουσιν. Ἡ δύναμίς μου ἐξηκολούθει λέγων ὁ μέγας Ἀλέξανδρος, ἡ δύναμις μου ἐξαρτάται ἐκ τῶν δύο τούτων κέρατων, δι' ὧν κατώρθωσα ὅσα μέχρι τοῦδε κατώρθωσα.

Γνωστὸν ὅτι καὶ παρ' ἄλλοις λαοῖς ἐφέροντο παραδόσεις περὶ ἀνθρώπων, ὧν ἡ δύναμις ἐξήρτητο ἐκ τινος ἐν ἑαυτοῖς ὑπάρχοντος. Οὕτως τοῦ Σαρπῶν ἡ δύναμις ἐξήρτητο ἐκ τινος τριχὸς ἐν τῇ κεφαλῇ του καὶ ταύτης κατείσσης ἀπώλεσε τὴν δύναμιν, καὶ συλληφθεὶς ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν του ἐτυφλώθη. Κατὰ τὰς ἐλληνικὰς παραδόσεις καὶ ὁ βασιλεὺς τῶν Μεγάρων Νίσος ἔφερε τρίχα πορφύρεν ἢ χρυσῆν, ἐξ ἧς ἐξαρτάτο ἡ ζωὴ του. Ἀποκόψας τὴν τρίχα ταύτην ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ Σκύλλα κατὰ τὴν πολιουρίαν τῶν Μεγάρων ὑπὸ τοῦ Μίνως κατέστησεν αὐτὸν ἀσθενέστατον καὶ οὕτω παρέδωκε τὴν πόλιν. Ἰσως διὰ τῆς ἀλληγορικοῦ ταύτης ὁ μῦθος ἠθέλησε νὰ παρκαστήσῃ ὅτι ἡ θυγάτηρ τοῦ Νίσου ἐπαρόδιζε τὰ σχέδια τοῦ πατρὸς της καὶ ὅτι εἰσήγαγε κρυφίως εἰς τὴν πόλιν τὸν Μίνωα, πρὸς ὃν συνέλαβε σφοδρὸν ἔρωτα, ἀνοίγους τὰς θύρας τοῦ φρουρίου διὰ τῶν χρυσῶν κλειδῶν, ὥς ἔλαβε παρὰ τοῦ πατρὸς της κοινομένον. Ἡ παράδοσις διηγεῖται πρὸς τούτοις ὅτι ἡ ἀπιστία τῆς θυγατρὸς ἐτιμωρήθη, διότι ὁ Μίνως δὲν ἔλαβε ταύτην ὡς γυναῖκα, ἀλλὰ διέταξε καὶ τὴν ἔρριψεν εἰς τὴν θάλασσαν. Κατὰ τὸν μῦθον οἱ θεοὶ αὐτὴν μὲν μετεμόρφωσαν εἰς κεῖριν πτηνὸν θαλάσσιον, τὸν δὲ πατέρα εἰς ὀλιχέτον, ὅστις καταδιώκει τὴν κεῖριν.

Κατὰ ταῦτα καὶ ὁ μέγας Ἀλέξανδρος ἐμυθολογήθη ὑπὸ τῶν Ἀράβων ὅτι ἔσχε δύο κέρατα, ἐξ ὧν ἦτο πᾶσα ἡ δύναμις αὐτοῦ. Ὁ κουρεὺς τοῦ Ἀλεξάνδρου ἔντρομος ὑπέσχετο ἐξαμύθειαν καὶ κείρας τὴν κόμην ἀνεχώρησεν. Ὁ κουρεὺς ὅμως οὗτος δὲν ὁμοιάζει πρὸς τὸν πρῶτον τοῦ Ἀλεξάνδρου κουρέα, ἦτο ὁμοίος πρὸς τὸ γένος τῶν κουρέων. Δὲν ἐτόλμα βεβαίως νὰ δημοσιεύσῃ τὸ μυστικόν, ἀλλὰ καὶ δὲν ἐδύνατο καὶ νὰ κρατήσῃ αὐτό. Τί λοιπὸν ἔπρεπε νὰ κάμῃ; Πῶς ν' ἀπαλλαγῇ τῆς βρασάνου, ἥτις ἐδασσάνιζεν αὐτόν; Ἀπορούμενος καὶ διχλογοιζόμενος ὁ κουρεὺς ἐξῆλθεν ἔξω, ἵνα εὕρῃ μηχανὴν τινα ἀπαλλαγῆς. Καθίσας εἰς κῆπὸν τινα εἶδε σακκίαν (μαγκανοπήγαδον). Εἰς ταύτην ἀνακοινοῖ τὸ μυστικόν λέγων· Σκέντερ Ζουλκαρνέν! Σκέντερ Ζουλκαρνέν! Σκέντερ Ζουλκαρνέν! . . ἦτοι, ὁ Ἀλέξανδρος ἔχει κέρατα. Ἀπαλλαγεὶς δὲ οὕτω τοῦ βάρους, ὅπερ ἐπίεζεν αὐτὸν ἀνεχώρησε πλήρης χαρᾶς καὶ ἡδονῆς.

Ἀλλὰ τὸ μυστήριον δὲν ἔμεινεν ἀδημοσίευτον. Ἡ σακκία δὲν ἐρύλαξε τὸ μυστικόν καὶ ἔκτοτε ἀπαναλαμβάνει τὴν φράσιν τοῦ κουρέως ὀλίγον συνεχυμένως ποιοῦσα τὸν ἐξῆς ἦχον σκρνθζουλκρν, σκρνθζουλκρν, σκρνθζουλκρν, λέγει δηλ. τὸ Σκέντερ Ζουλκαρνέν.

Οὕτω περιῆλθε τὸ μυστικόν εἰς πάντας· εἰ δὲ μὴ ἐγίγνετο γνωστὸν, ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος εἶχε κέρατα, ἠθελε κατὰκτείνῃ, λέγει ἡ παράδοσις τῶν Ἀράβων, ὅλον τὸν κόσμον.